

фінансових послуг» від 12.07.2001 р. № 2664-III говориться про факторинг саме як фінансову послугу (п. 11 ч. 1 ст. 4).

Таким чином, законодавцем послідовно закріплено позицію щодо віднесення факторингу саме до сфери фінансів.

Правові основи здійснення факторингових операцій закладені також у Конвенції УНІДРУА про міжнародний факторинг, яка була ратифікована Україною у 2006 р. Зокрема, відповідно до ст. 2 вищезгаданої Конвенції цей міжнародний документ застосовується щоразу, коли грошові вимоги, відступлені згідно з договором факторингу, впливають з договору купівлі-продажу товарів між постачальником та боржником, які здійснюють господарську діяльність на території різних держав. Отже, Конвенція окреслила сферу здійснення операцій з міжнародного факторингу рамками господарської діяльності, що дозволяє переконливо говорити про факторинг як господарсько-правовий договір.

Таким чином, спостерігається паралельність розвитку договору факторингу у галузі як цивільного, так і господарського права. Разом з тим, вважаємо, що насамперед, слід говорити про договір факторингу як господарсько-правовий, а не цивільно-правовий договір. Тому на разі постає питання про модернізацію Господарського кодексу України у частині максимального врегулювання у ньому інституту факторингу.

Правдиченко А. А.

Економіко-правовий факультет

Донецького національного університету,

старший викладач кафедри цивільного права і процесу

ОКРЕМІ АСПЕКТИ СТРАХУВАННЯ ЖИТЛОВОГО БУДІВНИЦТВА

Сфера житлового будівництва є однією з найбільш ризикованих для інвесторів, про що свідчить досить велика кількість будівельних скандалів у нашій країні. Саме тому в літературі непоодинокими є думки про необхідність введення обов'язкового страхування у цій сфері.

Законодавцем вже були зроблені відповідні спроби, коли у Законі України «Про страхування» (далі – ЗУ «Про страхування») встановлювалась обов'язковість страхування відповідальності забудовника перед третіми особами відповідно до Закону України «Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю» (п. 38 ст. 7 в редакції від 19 червня 2003 року), а у самому Законі України «Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю» (далі – ЗУ «Про фінансово-кредитні механізми») передбачалось обов'язкове страхування майнових ризиків, що виникають у процесі функціонування ФФБ. Під такими ризиками законодавець розумів, зокрема, несвочасне введення в експлуа-

тацію об'єкта будівництва та/або об'єкта інвестування, невідповідність технічних характеристик об'єкта будівництва та/або об'єкта інвестування, а також обладнання, яке встановлюється на об'єкті інвестування для подальшої передачі у власність довірителя, умовам договору, невиконання, неналежне або несвоєчасне виконання робіт на об'єкті будівництва та/або об'єкті інвестування, передбачених договором про участь у фонді фінансування будівництва тощо (ст.101 в редакції від 18 грудня 2008 року).

Наразі обидві згадані норми виключені, а в законодавстві містяться лише окремі посилання на можливість страхування житлового будівництва без вказівки на його обов'язковість. Так, наприклад, при здійсненні управління ФФБ виду Б, для покриття ризику недостатності залучених коштів на спорудження об'єкта будівництва, управитель може укласти з визначеним ним страховиком договір страхування такого комерційного ризику (ст.11 ЗУ «Про фінансово-кредитні механізми»). Разом із тим, означені норми на практиці не працюють, оскільки ФФБ виду Б взагалі не створюються, а в добровільному порядку сторони не покладають на себе зобов'язання здійснити страхуванні інших ризиків.

На нашу думку у такій складній сфері як житлове будівництво введення обов'язкового страхування є необхідним та дозволить у значній мірі знизити ризики інвесторів – фізичних та юридичних осіб і перерозподілити такі ризики між професійними учасниками цих відносин.

Разом із тим, започаткування такого страхування пов'язане із низкою проблем, вирішення яких повинне передувати введенню такого страхування.

Найрозповсюдженими ризиками у житловому будівництві є несвоєчасне введення об'єкта в експлуатацію чи неможливість його добудувати і ввести в експлуатацію взагалі. Відповідно до законодавства предметом договору страхування можуть бути зокрема майнові інтереси, що не суперечать закону і пов'язані з відшкодуванням страхувальником заподіяної ним шкоди особі або її майну, а також шкоди, заподіяної юридичній особі (страхування відповідальності) (ст. 4 ЗУ «Про страхування», ст. 980 ЦК України). Тобто по суті предметом договору страхування в ситуації, що розглядається, буде відповідальність забудовника за невиконання своїх зобов'язань із договору між ним та управителем, а вигодонабувачем виступатиме інвестор, який отримає страхове відшкодування замість вчасно не отриманого, проте профінансованого житла.

У той же час інвестор (довіритель), який повністю проінвестував закріплений за ним об'єкт інвестування, стає власником майнових прав на цей об'єкт інвестування відповідно до договору уступки майнових прав (ст. 12, 13 ЗУ «Про фінансово-кредитні механізми»). Тобто після введення будинку в експлуатацію в інвестора виникає право вимоги щодо оформлення за ним права власності на такий об'єкт. З огляду на це виникає ризик ситуації, коли інвестор спочатку отримає страхове відшкодування за

невиконання забудовником зобов'язань із вчасного зведення та введення об'єкту будівництва в експлуатацію, а після цього будинок буде добудовано, і інвестор матиме змогу претендувати на оформлення за ним права власності. У цьому разі, на нашу думку, буде порушено баланс між інтересами інвесторів та страхових компаній.

З огляду на це вбачається, що необхідною передумовою введення обов'язкового страхування відповідальності забудовника за договором з управителем ФФБ є законодавче встановлення необхідності передання майнових прав на нерухомість, що є об'єктом інвестування, від довірителя до страхової компанії. Таке передання має бути обов'язковою умовою виплати інвестору відповідного страхового відшкодування.

Бойченко Е. Г.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
старший викладач кафедри військової підготовки*

ГОСПОДАРСЬКЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ВІЙСЬКОВИХ ФОРМУВАНЬ В XI-XIX СТОЛІТТЯХ

Українське військо княжої доби (XI-XIV ст.) характеризувалося переходом від завойовницького, притаманного слов'янським та варязьким прашурам, до більш організованого та «боронного» (такого, що боронить, захищає) спрямування. Княжа дружина формувалась на добровільних засадах з числа вищої, себто боярської верстви населення. Дружина була найціннішим військом і князі вважали за свій обов'язок дбати про її добробут та вигоди. За таких обставин поняття військового господарства було відсутнім, а основою матеріального забезпечення дружини як організованого військового підрозділу була військова здобич.

Однак, на утримання княжого війська йшли і деякі інші державні доходи. Так, з давніх часів князь вів дружину на «полюддя» – стягати дань з підбитих племен. Пізніше полюддя набуло характеру воєнної повинності, пов'язаної з матеріальним (здебільше у натуральному вигляді) утриманням війська. Коли на Україну приходили чужі війська як воєнна підмога, тоді князі давали їм утримання в городах чи селах. Це називалося розпустити військо «на покорм».

На утримання війська князі деколи призначали, поряд з натуральним, і прямий податок грішми. Перед походом для війська населенням заготовлювався «обоз» – вози з харчами. Крім того, під час походу князь організовував для дружини «лови» – полювання на дикого звіря та птицю. Коли харчів не було в обозі, військо висилалось на «зажиття» – тобто самостійне здобуття поживи. Такі «зажитники» мали обов'язки постачальників харчів та іншого майна, необхідного для забезпечення життєздатності війська (Крип'якевич І.П. Історія українського війська (від княжих часів до 20-х років XX ст.). 1992, с. 16, 17, 50).